

Nisa Suresi 6. Ayetin başını şöyle mealliyorlar:

Yetimleri, evlenme çağına gelene kadar deneyin; onlarda olgunlaşma görürseniz mallarını kendilerine verin....

Meale göre, diyelim yetim 4 yaşında neden malı var belli değil, kaç yaşına gelecek evlenme yaşı kaç belli değil, belli olmayan evlenme yaşını bulduk diyelim nasıl deneyeceğiz ne yapacağız belli değil, olgunlaşma görmek ne demek ne yapacağız belli değil. Bu kadar belirsizliklerle dolu bir meal yazıp sonra da “Kuran’da evlenme yaşı” diye konuya başlayıp bu ayeti delil göstermek beni ikna etmiyor.

Bir kere konu el-yetim ile ilgili. Özel bir konudan yoruma dayalı genel bir hüküm çıkarmak doğru mudur?

Şimdi herkes görebilsin diye ayette yazan ifadeleri buraya kopyalayalım:

Vehtelû-lyetâmâ hattâ izâ belagû-nnikâha fe-in ânestum minhum ruşden fedfe'û ileyhim emvâlehum

#	kelime	anlam	kök
1	vehtelu	????	بلو
2	l-yetama	????	يتم
3	hatta	kadar	
4	iza		
5	belegu	ulaşıncaya	بلغ
6	n-nikaha	????	نكح
7	fein	eğer	
8	anestum	????????	انس
9	minhum	onlarda	
10	ruşden	rüşd	رشد
11	fedfeu	????	دفع
12	ileyhim	kendilerine	
13	emvâlehum	mallarını	

Kelimelerin yanına soru işareti koyduğum kavramları Kuran bütünlüğünden öğrenip yerli yerine koymadan bu ayeti nasıl anlayacağız? Tabi ki yanlış anlayacağız.

1- Kökü BLV olan ve ayette form VIII “ibtila” olarak geçen kavram “peki yetimleri nasıl

deneyeceğiz” sorusuna ve yorumsal bir cevap bulmaya aslında gerek bırakmıyor. Tabi kavramı Kuran’dan anlar isek. Öncelikle BLV/bela kelimesi “imtihan” anlamında mealleniyor ki bu yanlış. Kuran’da imtihan kelimesi zaten kullanılan başka bir kelime. BLV bir işi yapmaktan dolayı eskimek/yıpranmak ile ilgili bir kavramdır. Bela kelimesini Türkçe’ye “deneyim” olarak çevirebiliriz.

2:124 : Ve-izi-btelâ ibrâhîme rabbuhu bikelimâtin feetemmehun // Rabbi İbrahimi kelime ile İBTİLA ediyor ve onu tamamlıyor.

33:11 Hunâlike-btuliye-lmu-minûne vezulzilû zilzâlen şedîdâ(n) // Müminlerin sarsıcı İBTİLA olma durumlarından bahsediyor.

BLV kökünün tüm formlarına Kuran’dan bakarsanız orada bir “deneyimleme, yıpratıcı bir süreç sonunda bir üst aşamaya geçiş” anlamını bulacaksınız.

Özetle el-yetim’i İBTİLA etmenin bir gerekçesi var:

2- hattâ izâ belağû-nnikâha : İbtıla sonucunda el-yetim el-nikah’a ulaşıyor. 2:124’te rabbi İbrahim’i ibtila sonucunda tamamliyordu, burada da benzer bir durum var. Sebep-sonuç ilişkisi var.

Buradaki “nikah” kelimesine “evlilik sözleşmesi” anlamı verdikleri için “evlilik çağı” şeklinde, ÇAĞ/YAŞ kelimesini meallerde eklemek zorunda kalmışlar. İlke gereği şöyle çevirebilirlerdi: “Yetimleri evlilik sözleşmesine (nikah) ulaşıncaya kadar ibtila edin.”

Bu şekilde ilkeli bir çeviri yaparsak “yaş” konusu ortadan kalkıyor, gündemden düşüyor. Yetimleri (yaş belli değil) evlilik sözleşmesine ulaşana dek ibtila etmeliymişiz.

El-yetim el-nikaha ulaşmak için deneyimden geçiriliyor. Yani el-yetim’i belli bir yaşa ulaşınca “gel bakalım sende olgunluk (rüşd) var mı “ demiyoruz, ibtila sonucu el-yetim nikaha ulaşıyor. Bence bu ayet el-nikah’ın evlilik sözleşmesi olamayacağına açık bir delil. Bu yazıda “nikah” kavramına girmiyorum. Nikah kavramı 23 ayette geçiyor ve ayetlerdeki diğer tüm kavramlar nikah kavramına evlilik anlamı verilerek şekillendirildiği için tüm kavramları irdelemeden “nikah evlilik değildir” görüşüme bu yazıda delil sunabilmem çok zor.

Şimdilik şu bilgi bize yeter:

“El-yetim’i el-nikah’a ulaşıncaya kadar ibtila edin.”

3-fe-in ânestum minhum ruşden : eğer onlarda olgunluk görürseniz

Buradaki “anestum” görmek olarak meallenmiş. Bu görmek değil.

20:10 İz raâ nâran fe-kâle li-ehlihi-mkuşû innî ânestu nâran le’allî âtîkum minhâ bikabesin ev ecidu ‘alâ-nnâri hudâ(n)

Hani bir ateş görmüştü (ra'a) de ailesine durun demişti, ben bir ateş görüyorum (anestu) ya gider, bir kor getiririm oradan size, yahut birine rastlarım da yol öğrenirim ateş başında. Gördüğümüz gibi ra'a fiiline de görmek demişler, anestu'ya da. Hem de aynı ayet içerisinde. Esasında ikisinde de gözle görmek kast edilmiyor ama bu başka bir yazının konusu olabilir. Anest fiili gözle görmek değil ünsiyet sağlamak demektir. Anestü "insan" kelimesinin de türediği "ins" kökünden gelir. (elif-nun-sin) Ünsiyet kabaca ahbaplık,arkadaşlık, yakınlık demektir.

"...El-yetim nikaha ulaşınca yani bunun sonucunda (fe) rüşd ünsiyet edersek...

4-Yetim sözlüklerde babası ölmüş çocuk demektir. Kuran'da bu anlamda kullanılmaz.

2:220 Sana el-yetim hakkında soruyorlar. De ki: Onları ISLAH ETMEK daha hayırlıdır. Eğer onlarla KARIŞIRSANIZ (halid) onlar sizin İHVANINIZDIR.

Yetim eğer çocuk olsa idi "onlar sizin evlatlarınızdır" derdi. İhvan kelimesi kullanılıyor ki bu dahi aslında bilinen anlamda kardeş değil, insanın insana olan durumuna göre pozisyon bildiren bir kavram ama bu yazıda ona girmiyorum.

Gördüğünüz gibi tek bir ayeti bile Kuran'dan delilli bir şekilde oturtmak için yolumuz onlarca kavramdan geçiyor.

5- "mallarını vermek" kavramına girmek için "infak" kavramını tamamlamış olmak gerekiyor. Tamamlanmış olmak için İbrahim olup kelimelerle ibtila olmak gerekiyor. Şimdi ben buradaki "mal" sizin anladığınız anlamda mal değildir dersem şu an için oturmayacak.

Özetle; yukarıda çeşitli nüvelerini verdiğim gerekçelerle ben bu ayeti meallerdeki gibi anlamıyorum. Ayette el-yetim denilen ilimden uzak kalmış grubun ıslahı anlatılıyor (bu el-yetim çeşitli konularda biz de olabiliriz) Ayet "her bilgi herkese verilmez rüşd şartı var" diyor da olabilir. Ayette hala evlilik/evlenme yaşından bahsedildiğini savunacak olanlar yukarıda verdiğim işaretleri kesin olarak Kuran'dan çürütmelidirler.

Bu yazı Kuran çalışırlarına bir çalışma notudur.